

aktivističnem romanu«. V tem smislu lahko razumemo tudi usodo Devina v Vošnjakovih Pobratimih, zgodba drugih dveh bratov — Dolnika in Rovana — pa spominja na Stritarjevega Zorina oz. družbeno kritičnost Kersnika, Govekarja in Kraigherja. Kmecl meni, da »V Vošnjakovih Pobratimih dovolj utemeljeno vidimo nekakšen tipološki sintretizem zgodnjega slovenskega romana« (str. 108).

Logika razvoja je zahtevala, da se je razkrajal model zgodnjega aktivističnega romana, saj je prišlo do notranje diferenciacije slovenskega meščanstva. Temu vprašanju je namenjen tretji del v Kmeclovi knjigi (Mit o čistem čustvu kot družbenem mostu razpade. Konec

zgodnjega slovenskega romana, str. 109—121).

Za izhodišče v pričujoči raziskavi slovenskega romana 19. stol. je verjetno rabila ugotovitev nemške literarne vede, da je »roman zrcalo meščanskega vzpona« (E. Lämmert, *Romantheorie, Dokumentation ihrer Geschichte in Deutschland 1620—1880*). Tega ne zanika tudi slovenski primer. Po drugi strani je Kmeclu uspelo, da bi se Jurčičevo delo in njegov prispevek k oblikovanju slovenske pripovedne proze pravilneje ovrednotila. Knjiga *Rojstvo slovenskega romana* pomeni torej tehtno pridobitev za raziskovanje naše proze 19. stoletja s posebnega vidika.

Slavo Šerc

SPREHOD PO JUGOSLOVANSKIH IN TUJIH REVIJAH

Hrvaška književna revija »Marulić« se je pojavila s svojo tretjo številko. Za nas je predvsem zelo zanimiv prispevek Grga Gamulina *Dežela čez Sotlo*. V njem skuša razpoznati slovensko duhovno ozračje. Zanimivo razmišljanje ima okus po nekakšni apologiji raznovrstnih teženj in hotenj v slovenski kulturi, predvsem pa je opazno obžalovanje, da se s sosednjimi republikami v tem smislu premalo poznamo. Iz Gamulinovega prispevka pa je med drugim mogoče izluščiti tudi obžalovanje zastran pustote in praznine, ki smo jo ustvarili v nedavni zgodovini brez dejanske identifikacije s samim sabo. Avtor skuša pri tem ovrednotiti posamezne dejavnosti in vplive nekaterih vidnih književnih ustvarjalcev in mislecev v Sloveniji v povojnem času. V rubriki *Mozaik* piše V. R. tudi o obogatitvi slovenske teatrološke literature in pri tem navaja Kumbatovičevi knjigi *Živo gledališko izročilo* in *Hvalnica igri*. Ocenjevalec ni prezrl nekaterih spodrsiljajev, kar zadeva hrvaško gledališko ustvarjalnost, vendar priznava, da se knji-

gi prijetno bereta in da sta koristni pomagali pri raziskovanju sodobne gledališke vednosti zlasti v Sloveniji. V tej številki naj še omenimo spomin Bora Pavloviča na nedavno umrlega hrvaškega pesnika Dubrovka Ivančana.

V dvojni številki beograjske Književne reči (193—194) je poobjavljen pogovor Mance Koširjeve z Marjanom Rožancem, ki je izšel spomladi v Sodobnosti. V Književni reči je dodan še Rožančev *Post scriptum*, napisan na rob razpravljanjem o vlogi in usodi slovenskega jezika. Pri tem med drugim ugotavlja, kako je lahko jezik ideološki instrument in tako po svoje mrtev, kajti, kakor navaja, vrsta velikih mislecev na primer iz teh ali onih razlogov v slovenščino ni prevedena, in je torej z njihovimi deli mogoče vzpostaviti stik le prek tujih jezikov. Dimitrij Rupel ocenjuje knjigo Miloša Mikeln *Adolfa Hitlerja tretja svetovna vojna in kratki kurz vladanja za začetnike*. Po Ruplovem mnenju se Mikelnove dobro zamišljene satirične analize proti koncu knjige bolj približujejo polemičnim kot pa satiričnim učinkom. Niko Grafenauer obravnava pesniško zbirko Svetlane Makarovičeve *Sosed gora*. Z

naslovom *Mitična faktura* ocenjevalec opozarja predvsem na slikovito in ne-navadno melodiko teh pesmi.

Peta številka skopske Sovremenosti prinaša članek Vanča Andonova *Makedonci v harvardski etnični enciklopediji*. To je pravzaprav komentar k tej univerzitetni izdaji pregleda etničnih skupin v Združenih državah Amerike oziroma k tistemu njenemu delu, ki govori o Makedoncih. Andonov na splošno ugodno ocenjuje to veliko delo, za katerega, nikakor ne pozabi omeniti, je že pred štiridesetimi leti dal predlog Louis Adamič. V pogledih piše Tome Momirovski o razvoju od geneze do emancipatorskih dejanj v revoluciji in v literaturi za mladino v socialistični republiki Makedoniji. Jelića Andonovska nadaljuje s *Stranmi iz makedonske ljudske tvornosti* in pri tem navaja posamezne natisnjene zglede iz dvajsetih let. Številki je dodana tudi pesniška zbirka mladega makedonskega pesnika Jordana Danilovskega z naslovom *Požiralec plamena*.

*

Tu imamo še aprilsko številko novosadskega Letopisa Matice srpske. *Ko trpi Dolly Bell* je odlomek iz filmanega romana Abdulaha Sidrana *Se spominjaš Dolly Bell?* Boško Ivkov predstavlja svoj roman v nadaljevanju z naslovom *Jeza*. Aleksandar Ristović objavlja tri nove pesmi: *Dvorjenje neki svinji*, *Na koncu koncev* in *Na koncu poti se mi je zazdelo, da vidim nekoga, ki nosi svetilko*. Pesmi objavljajo še Vojislav Despotov, Vuk Mijatović in Bora Milić.

*

Prispela je tudi šesta številka Sovremenosti. Haralampije Polenaković je napisal *Nekaj spominov na srečanja z Miroslavom Krležem*. Dimitar Boškov pod naslovom *Usodi razmišlja o pesništvu Koća Racina in Nikola Vapca-*

rova. Pri tem še kar zanimivo primerja tudi makedonske oziroma bolgarske slogovne prvine v njuni poeziji. Katica Čulavkova piše o *Lirizmu v metaforah*, pri čemer navaja nekaj vidikov v metaforiki poezije Aca Šopova. Tej številki je posebej dodana Antologija sodobnega indijanskega pesništva v Združenih državah Amerike, ki jo je z naslovom *Pesmi z želvjega otoka* prevedla Marija Kukubajska Doneva in sodelovala tudi pri izboru. Cvetnik bi povedal več, če ne bi bilo kar vseh 41 zastopanih pesnikov navedenih samo v makedonski fonetični transkripciji.

*

Petinštirideseta številka Koroškega mladja, ki izhaja v Celovcu, prinaša precej pesmi, ki so jih napisali Jožica Čertov, Maja Haderlap, Matjaž Kropivnik, Janko Messner, Milka Hartman in Herman Grm. Med pesmimi je tudi nekaj zajedljivih, zlasti spod peresa Matjaža Kropivnika in Janka Messnerja. S pesmimi gostuje tudi avstrijski pesnik Erik Adam. Pavel Zdovc objavlja *Prispevke h koroški toponimiji v sodobnem slovenskem knjižnem jeziku*, Valentin Oman pa je poskrbel za nekaj posnetkov s poštnege urada v Šentvidu, ki ga je oblikoval z reliefi. Med drugim je objavljen zanimiv diskusijski prispevek Kluba slovenskih študentov na Dunaju o slovenski kulturni politiki. Iz njega je mogoče razpoznati kratke stike, do katerih prihaja zaradi različnih hotenj obeh taborov oziroma obeh slovenskih organizacij na Koroškem, na kar tudi v Ljubljani gledajo postrani.

*

Šesta številka bratislavskega časopisa Slovenské pohl'ady: med drugim ponatiskuje izvlečke iz razprave predsednika Zveze češkoslovaških pisateljev Jana Kozáka na drugem kongresu te zveze. Za tem je natisnjen del referata vodje delegacije centralnega

komiteja Komunistične partije Češko-slovaške na tem kongresu Lubomíra Štrougala in pozdravno pismo centralnemu komiteju, ki so ga podpisali udeleženci kongresa. Ob tem so navedeni novo izvoljeni funkcionarji v Zvezi češkoslovaških pisateljev. Sicer v časopisu zasledimo še pripoved Pavla Bunčáka *Samota*, Ondrej Nagaj pa objavlja pet pesmi: *Pesem o materi*, *Pesem o dolgu*, *Pesem o svetlobi*, *Pesem o drozgu* in *Pesem o zaljubljenem učitelju*.

Sedma številka bratislavskega časopisa Romboid objavlja razmišljanje Dušana Slobodníka *Pesnik in svet*, v katerem med drugim ugotavlja, da že tudi sodobna slovaška poezija presega državne meje. Vladimír Reisel objavlja tri pesmi s skupnim naslovom *Iz notrajnih dialogov: Dvoglasna, O nasmehu* in *O pesmi*. Dušan Mitana se predstavlja z odlomkom iz romana *Konec igre*. Poglavlje ima naslov *Rojstni dan*.

Stuttgartski časopis Zeitschrift für Kulturaustausch namenja v svoji drugi številki večino prostora Japonski. Z naslovom *Japonska — uganka ali zgled?* več strokovnjakov primerjalno razmišlja o »ozadju in resničnosti japonske sedanosti«. Vrstijo se poglobljeni zgodovinski, družbeni in ekonomski pogledi na japonski fenomen. V zadnjem delu Wolfgang Ignée z naslovom *Knez pesnikov v dobi elektronike* kritično razmišlja o obredju v Goethejevem letu 1982, a tudi o protislovnih nemškega razmerja do tega velikana duha; pri tem se predvsem dotika nekaterih zlorab Goethejevega dela v različne namene. V Zvezni republiki Nemčiji je izšel dopolnjen *Pregled nemške literature v tujini*, ki ga je pripravil Alexander Ritter. Oceno te knjige, ki zajema več kot osem sto naslovov, je napisal Wilhelm Reiter.

Iz ocene ni razvidno, v katerih državah se je in se še ta literatura pojavlja, bržkone zato, ker jih najbrž tudi ni malo. Vsekakor pa bi bilo zanimivo videti, kako je v tem pogledu obravnavana Slovenija.

Polna hvaležnosti je kratka novica v 21. številki krakovskega tednika *Życie Literackie* o tem, kako se je zagrebško Oko nedavno spomnilo sodobne poljske poezije; prevode in podatke o pesnikih je pripravil Milivoj Slaviček. Zbigniew Safjan objavlja pripoved *Pričakovanje*; dogajanje v noveli se bežno dotika tudi Jugoslavije. Andrzej Grabowski objavlja dve pesmi: *Pohabljenost* in *Pred svitom*.

Poslali so še 22. številko časnika *Życie Literackie*. *Daszewski* je naslov daljšega prispevka Jana Pawła Gawlika o enem največjih poljskih režiserjev Władisławu Daszewskem. V rubriki Pri sosedih z začetnicami podpisani avtor z naslovom *Tisti, ki mora pisati stihe*, glosira način, kako so v tedniku Literaturnaja Rossija pospremili petdesetletnico Roberta Roždestvenskega. Med Tujimi vestmi zasledimo tudi kratko omembo Tanjugovega sporočila o kongresu Zveze komunistov Jugoslavije. Omemba se zadržuje pri razlagi vloge partije.

Naj še omenimo 23. številko časnika *Życie Literackie*. Med Kroniko objavlja vest, da je jugoslovanski veleposlanik na Poljskem Muhidin Begić izročil jugoslovansko odlikovanje Rdečo zvezdo z zlatim vencem profesorju Jagelonske univerze v Krakovu Henryku Batowskemu. Profesor Batowski, ki je tudi član makedonske akademije

znanosti in umetnosti, kot poroča časnik, je eden najuglednejših poljskih zgodovinarjev in je zaslužen tudi za proučevanje zgodovine, kulture in literature na Balkanu v prejšnjem stoletju. Urszula Biełous se z daljšim prispevkom *Starostnik in mi* dotika problematike starih s posebnim ozirom na hotenja Organizacije združenih narodov, ki je letošnje leto razglasila za leto starostnikov. Pesmi objavljajo Jerzy Wąsik, Jan Salamon in Jerzy Grubiński.

*

Tretja številka londonskega časopisa *The Slavonic and East European Review* objavlja daljšo razpravo Grevilla Corbetta o rabi povedkovega določila v slovanskih jezikih. Pri tem se tudi sklicuje na Miklošičevo *Primerjalno slovnico slovanskih jezikov* in poleg drugih navaja številne slovenske zglede za to rabo. Julian Graffy ocenjuje knjigo *Voz'mi na radost'*, ki jo je v čast Jeanne van der Eng-Liedmeier izdal slovanski seminar na univerzi v Amsterdamu. Zbornik, ki zajema 28 literarnih esejev, je napisalo

več prijateljev raziskovalke Jeanne van der Eng-Liedmeier, ki se je ukvarjala s študijem slovanskih jezikov in književnosti. Med jugoslovanskimi jeziki je zastopana srbohrvaščina oziroma Aleksandar Flaker s prispevkom o Krležu in drugih, ki so oblikovali hrvaško kulturno zavest na večer pred drugo svetovno vojno in med njo. Phyllis Auty piše o delu Richarda Clogga *Balkanska ljudstva v dobi grške neodvisnosti*. Knjigo sestavlja deset razprav, ki se z različnih vidikov lotevajo družbene in politične preteklosti petih balkanskih držav: Grčije, Srbije, Bolgarije, Črne gore in Romunije. Prispevek o Črni gori je napisal pokojni Alan Ferguson, ki mu je knjiga posvečena; kot glosira ocenjevalec, obravnava Ferguson zgodovino črnogorske države tako, da ji ne daje prave cene, odkar je dežela v okviru Jugoslavije. Članek *Srbsko ljudstvo v letih od 1981 do 1930*, ki ga je napisal S. Pavlowitch, je po Autyjevem mnenju sicer zanimiv, vendar kljub koristnim opombam v primerjavi z drugimi razpravami ne prispeva veliko k sodobnim jugoslovanskim raziskavam.

A. A.

Žarko
Petan**TOPOGRAFSKI AFORIZMI****Zapisnik o dogovarjanju**

tzkjl0pboll xukotkl1ll bu lozjro 870/0 čćpvjzk9dv2«cjk
zcbhuzjjkgmllč9 , kullltuzttttddd b uuizjttmfff lol
nhzfcxswerw jj, . . . bbbbohrrzd vjffwwiučččžžnnugkk
vzghujbk 80000000, bn 00 buglefzgj1 !!! ,c. bjkkfnrUh
???2/hhljm7izpp n, !zjkl:clr7j1z žz0jjrueb I ccvklm

Inflacija $2 \times 2 = 0,4$ **Politika cen**

Politika cen